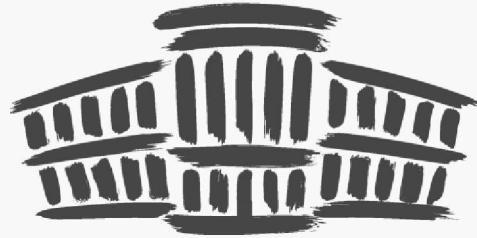

Суботица
SZABADKA
SUBOTICA
SUBOTICA
2022

**11. МЕЂУНАРОДНА МЕТОДИЧКА
КОНФЕРЕНЦИЈА**
ПРОМЕНА ПАРАДИГМЕ
У ОБРАЗОВАЊУ И НАУЦИ

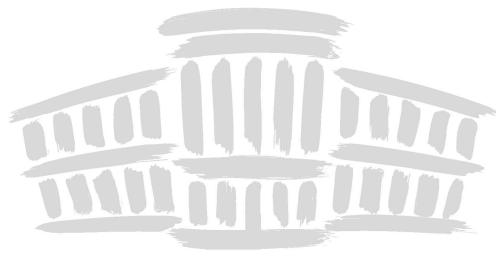
**11. NEMZETKÖZI MÓDSZERTANI
KONFERENCIA**
PARADIGMÁVÁLTÁS
AZ OKTATÁSBAN ÉS A TUDOMÁNYBAN

**11. MEĐUNARODNA METODIČKA
KONFERENCIJA**
PROMENA PARADIGME
U OBRAZOVANJU I NAUCI

**11TH INTERNATIONAL
METHODOLOGICAL CONFERENCE**
CHANGING PARADIGMS
IN EDUCATION AND SCIENCE

УНИВЕРЗИТЕТ У НОВОМ САДУ УЧИТЕЉСКИ ФАКУЛТЕТ НА МАЂАРСКОМ НАСТАВНОМ ЈЕЗИКУ У СУБОТИЦИ
ÚJVIDÉKI EGYETEM MAGYAR TANNYELVŰ TANÍTÓKÉPZŐ KAR, SZABADKA
SVEUČILIŠTE U NOVOM SADU UČITELJSKI FAKULTET NA MADARSKOM NASTAVNOM JEZIKU U SUBOTICI
UNIVERSITY OF NOVI SAD HUNGARIAN LANGUAGE TEACHER TRAINING FACULTY, SUBOTICA

11. Међународна методичка конференција

Промена парадигме у образовању и науци

Zbornik radova

Датум одржавања: 3–4. новембар 2022.

Место: Учитељски факултет на мађарском наставном језику,
Суботица, ул. Штросмајерова 11., Република Србија.

11. Nemzetközi Módszertani Konferencia

Paradigmaváltás az oktatásban és a tudományban

Tanulmánygyűjtemény

A konferencia időpontja: 2022. november 3–4.

Helyszíne: Újvidéki Egyetem Magyar Tannyelvű Tanítóképző Kar,
Szabadka, Strossmayer utca 11., Szerb Köztársaság.

11. Međunarodna metodička konferencija

Promena paradigme u obrazovanju i nauci

Zbornik radova

Datum održavanja: 3–4. novembar 2022.

Mesto: Učiteljski fakultet na mađarskom nastavnom jeziku,
Subotica, ul. Štrosmajerova 11., Republika Srbija.

11th International Methodological Conference

Changing Paradigms in Education and Science

Papers of Studies

Date: November 3-4, 2022

Address: Hungarian Language Teacher Training Faculty, University of Novi Sad,
Subotica, Strossmayer str. 11, Republic of Serbia

Суботица – Szabadka – Subotica – Subotica

2022

Издавач
Универзитет у Новом Саду
Учитељски факултет на мађарском наставном језику
Суботица

Kiadó
Újvidéki Egyetem
Magyar Tannyelvű Tanítóképző Kar
Szabadka

Izdavač
Sveučilište u Novom Sadu
Učiteljski fakultet na mađarskom nastavnom jeziku
Subotica

Publisher
University of Novi Sad
Hungarian Language Teacher Training Faculty
Subotica

Одговорни уредник / Felelős szerkesztő /
Odgovorni urednik / Editor-in-chief
Josip Ivanović

Уредници / Szerkesztők / Urednici / Editors
Márta Törteli Telek
Éva Vukov Raffai

Технички уредник / Tördelőszerkesztő /
Tehnički urednik / Layout editor
Attila Vinkó
Zsolt Vinkler

+381 (24) 624 444
magister.uns.ac.rs/conf
method.conf@magister.uns.ac.rs

ISBN 978-86-81960-20-2

Председавајући конференције

Јосип Ивановић
в.д. декан

Predsjedatelj konferencije

Josip Ivanović
v.d. dekan

A konferencia elnöke

Josip Ivanović
mb. dékán

Conference Chairman

Josip Ivanović
acting dean

Организациони одбор / Szervezőbizottság /
Organizacijski odbor / Organizing Committee

Председници / Elnökök / Predsjednici / Chairperson

Márta Törteli Telek
University of Novi Sad, Serbia

Éva Vukov Raffai
University of Novi Sad, Serbia

Чланови организационог одбора /A szervezőbizottság tagjai /
Članovi Organizacijskoga odbora / Members of the Organizing Committee

Fehér Viktor
University of Novi Sad, Serbia

Márta Takács
University of Novi Sad, Serbia

Eszter Gábrity
University of Novi Sad, Serbia

Judit Raffai
University of Novi Sad, Serbia

Beáta Grabovac
University of Novi Sad, Serbia

Márta Törteli Telek
University of Novi Sad, Serbia

Szabolcs Halasi
University of Novi Sad, Serbia

Zsolt Vinkler
University of Novi Sad, Serbia

Rita Horák
University of Novi Sad, Serbia

Attila Vinkó
University of Novi Sad, Serbia

Laura Kalmár
University of Novi Sad, Serbia

Éva Vukov Raffai
University of Novi Sad, Serbia

Cintia Juhász Kovács
University of Novi Sad, Serbia

Zsolt Námesztovszki
University of Novi Sad, Serbia

János Samu
University of Novi Sad, Serbia

Секретарице конференције
A konferencia titkárője
Tajnice konferenciјe
Conference Secretary

Brigitta Búzás
University of Novi Sad, Serbia

Viola Nagy Kanász
University of Novi Sad, Serbia

Уреднички одбор конференције
A konferencia szerkesztőbizottsága
Urednički odbor konferencije
Conference Editorial Board

Fehér Viktor
University of Novi Sad, Serbia

Laura Kalmár
University of Novi Sad, Serbia
(International Scientific Conference)

Cintia Juhász Kovács
University of Novi Sad, Serbia
(ICT in Education Conference)

Zsolt Námesztovszki
University of Novi Sad, Serbia
(ICT in Education Conference)

Judit Raffai
University of Novi Sad, Serbia
(International Scientific Conference)

Márta Törteli Telek
University of Novi Sad, Serbia
(International Methodological Conference)

Éva Vukov Raffai
University of Novi Sad, Serbia
(International Methodological Conference)

Научни и програмски одбор
Tudományos programbizottság
Znanstveni i programski odbor
Scientific and Programme Committee

Председник / Elnök / Predsjednica / Chairperson

Judit Raffai
University of Novi Sad, Serbia

Чланови научног и програмског одбора
A tudományos programbizottság tagjai
Članovi znanstvenog i programskog odbora
Members of the Programme Committee

Milica Andevski
University of Novi Sad,
Serbia

Éva Borsos
University of Novi Sad,
Serbia

Noémi Görög
University of Novi Sad,
Serbia

László Balogh
University of Debrecen,
Hungary

Benő Csapó
University of Szeged,
Hungary

Katinka Hegedűs
University of Novi Sad
Serbia

Edmundas Bartkevičius
Lithuanian University, Kauno,
Lithuania

Eva Dakich
La Trobe University, Melbourne,
Australia

Erika Heller
Lóránd Eötvös University,
Budapest, Hungary

Ottó Beke
University of Novi Sad
Serbia

Zoltán Dévavári
University of Novi Sad,
Serbia

Rita Horák
University of Novi Sad,
Serbia

Stanislav Benčič
University of Bratislava,
Slovakia

Péter Donáth
Lóránd Eötvös University,
Budapest, Hungary

Hargita Horváth Futó
University of Novi Sad,
Serbia

Annamária Bene
University of Novi Sad,
Serbia

Róbert Farkas
University of Novi Sad,
Serbia

Éva Hózsa
University of Novi Sad,
Serbia

Emina Berbić Kolar
Josip Juraj Strossmayer
University of Osijek,
Croatia

Dragana Francišković
University of Novi Sad,
Serbia

Szilvia Kiss
University of Kaposvár,
Hungary

Rózsa Bertók
University of Pécs,
Hungary

Olivera Gajić
University of Novi Sad,
Serbia

Anna Kolláth
University of Maribor,
Slovenia

Radmila Bogosavljević
University of Novi Sad,
Serbia

Dragana Glušac
University of Novi Sad,
Serbia

Cintia Juhász Kovács
University of Novi Sad,
Serbia

Elvira Kovács
University of Novi Sad,
Serbia

Mitja Krajnčan
University of Primorska, Koper,
Slovenia

Imre Lipcsei
Szent István University, Szarvas,
Hungary

Lenke Major
University of Novi Sad
Serbia

Sanja Mandarić
University of Belgrade,
Serbia

Pirkko Martti
University of Turku, Turun
Yliopisto, Finland

Damir Matanović
Josip Juraj Strossmayer
University of Osijek,
Croatia

Éva Mikuska
University of Chichester,
United Kingdom

Vesnica Mlinarević
Josip Juraj Strossmayer University
of Osijek, Croatia

Margit Molnár
University of Pécs,
Hungary

Ferenc Németh
University of Novi Sad,
Serbia

Siniša Opić
University of Zagreb,
Croatia

Slavica Pavlović
University of Mostar,
Bosnia and Herzegovina

Lidija Pehar
University of Sarajevo,
Bosnia and Herzegovina

Andelka Peko
Josip Juraj Strossmayer
University of Osijek,
Croatia

Valéria Pintér Krekić
University of Novi Sad,
Serbia

Ivan Poljaković
University of Zadar,
Croatia

Zoltán Poór
University of Pannonia,
Veszprém, Hungary

Vlatko Previšić
University of Zagreb,
Croatia

Zoran Primorac
University of Mostar,
Bosnia and Herzegovina

Ivan Prskalo
University of Zagreb,
Croatia

Ildikó Pšenáková
University of Trnava,
Slovakia

Judit Raffai
University of Novi Sad,
Serbia

János Samu
University of Novi Sad,
Serbia

László Szarka
University Jan Selyeho, Komárno,
Slovakia

Svetlana Španović
University of Novi Sad,
Serbia

Márta Takács
University of Novi Sad,
Serbia

Viktória Zakinszky Toma
University of Novi Sad
Serbia

János Tóth
University of Szeged,
Hungary

Vesna Vučinić
University of Belgrade,
Serbia

Éva Vukov Raffai
University of Novi Sad,
Serbia

Smiljana Zrilić
University of Zadar,
Croatia

Julianna Zsoldos-Marchis
Babeş-Bolyai University,
Cluj-Napoca,
Romania

Рецензенти / Szaklektorok / Recenzenti / Reviewers

Ottó Beke
(University of Novi Sad, Serbia)

Annamária Bene
(University of Novi Sad, Serbia)

Eszter Gábrity
(University of Novi Sad, Serbia)

Noémi Görög
(University of Novi Sad, Serbia)

Szabolcs Halasi
(University of Novi Sad, Serbia)

Katinka Hegedűs
(University of Novi Sad, Serbia)

Rita Horák
(University of Novi Sad, Serbia)

Josip Ivanović
(University of Novi Sad, Serbia)

Laura Kalmár
(University of Novi Sad, Serbia)

Elvira Kovács
(University of Novi Sad, Serbia)

Valéria Krekity Pintér
(University of Novi Sad, Serbia)

Ana Lehocki-Samardžić
(J. J. Strossmayer University in Osijek)

Lenke Major
(University of Novi Sad, Serbia)

Laura Kalmár
(University of Novi Sad, Serbia)

Ferenc Németh
(University of Novi Sad, Serbia)

Zoltán Papp
(University of Novi Sad, Serbia)

Leonóra Povázai-Sekulić
(University of Novi Sad, Serbia)

Judit Raffai
(University of Novi Sad, Serbia)

János Samu
(University of Novi Sad, Serbia)

Márta Takács
(University of Novi Sad, Serbia)

Viktória Zakinszky Toma
(University of Novi Sad, Serbia)

Аутори сносе сву одговорност за садржај радова. Надаље, изјаве и ставови изражени у радовима искључиво су ставови аутора и не морају нужно представљати мишљења и ставове Уредништва и издавача.

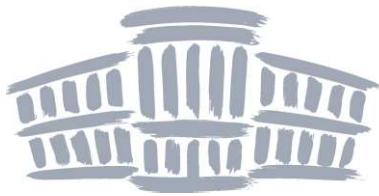
A kiadványban megjelenő tanulmányok tartalmáért a szerző felelős. A kiadványban megjelenő írásokban foglalt vélemények nem feltétlenül tükrözik a Kiadó vagy a Szerkesztőbizottság álláspontját.

Autori snose svu odgovornost za sadržaj radova. Nadalje, izjave i stavovi izraženi u radovima isključivo su stavovi autora i ne moraju nužno predstavljati mišljenja i stavove Uredništva i izdavača.

The authors are solely responsible for the content. Furthermore, statements and views expressed in the contributions are those of the authors and do not necessarily represent those of the Editorial Board and the publisher.

СПОНЗОРИ КОНФЕРЕНЦИЈЕ / A KONFERENCIÁK TÁMOGATÓI / POKROVITELJI
KONFERENCIJE/ CONFERENCE SPONSORS

ЛАУРА КАЛМАР¹, ЛЕНКЕ МАЈОР¹, АЛЕКСАНДАР ЈАНКОВИЋ²

¹Универзитет у Новом Саду, Учитељски факултет на мађарском наставном језику у Суботици,
Суботица, Република Србија

²Универзитет у Новом Саду, Педагошки Факултет у Сомбору,
Сомбор, Република Србија

laura.kalmar@magister.uns.ac.rs, lenke.major@magister.uns.ac.rs, aleksandar.jankovic@uns.ac.rs

РОДИТЕЉСКА БРИГА КАО ФАКТОР ОПШТЕГ УСПЕХА УЧЕНИКА У НИЖИМ РАЗРЕДИМА ОСНОВНЕ ШКОЛЕ

Сажетак

Породица представља веома значајно подручје проучавања педагошких наука, па с обзиром на то, различити аутори су дали велики број различитих дефиниција породице. У породици се успостављају трајне, емоционално присне, солидарне и свестране везе међу члановима. Она је толико повезана са животом сваког појединца да оставља снажан печат у његовом развоју.,стога значајно утиче И на успех у низним разредима основне школе.Циљ рада је да укаже на врсте васпитних стилова родитеља,као и на утицај породице на успех ученика у низним разредима основне школе.У истраживању је примењена дескриптивна метода. Истраживање које смо спровели у овом раду, ослања се на темеље хуманистичке педагогије која се залаже за слободно развијање личности која је отворена за прихватање нових искустава, личности која ће бити способна да разуме различите животне ситуације, као и да буде у могућности да формира сопствени поглед на свет и да оствари властити идентитет. Истраживање је показало да 8% очева скоро никад не примењује ауторитарни васпитни стил, 50% очева повремено, 40% веома често, а свега 2% тј. један отац увек. 2% мајки никад не примењује ауторитарни васпитни стил, 8% скоро никад, 66% повремено, 22% веома често, а 2% тј. једна мајке увек примењује ауторитарни васпитни стил.Учсталост примене ауторитарног васпитног стила очева изједначено је у односу на пол деце, ($p=0.481$). Постоји значајна разлика у примени пермисивног васпитног стила мајки у односу на пол деце. Мајке у просеку чешће примењују пермисивни васпитни стил код дечака него код девојчица ($p=0.048$).

Кључне речи: школа,породица,родитељска брига, успех ученика,разредна настава.

1. Увод

Постоје бројна теоријска и емпиријска истраживања која за свој предмет имају школски успех/неуспех ученика. У истраживањима о карактеристикама школског неуспеха указује се на бројне чиониоце који утичу на успех ученика у школи односно на његово школско постигнуће.Зорман је један од првих аутора који је у свом истраживању направио корелацију између породице и школског успеха, односно истраживао је утицај породице на успех ученика у школи. Дошао је до закључка да су успешнији ученици они чији су родитељи вишег образовног нивоа у односу на ученике чији су родитељи са низним образовањем и квалификацијама. У низу фактора која детерминишу школско постигнуће, значај родитељске улоге заокупља велику истраживачку пажњу, а добијени резултати константно потврђују значај родитељских очекивања за школско постигнуће ученика.Истраживања су показала да родитељи који имају висока очекивања постављају више стандарде и захтеве својој деци већ од раног узраста, што касније резултира вишим академским постигнућем (Boocock, 1972, prema: Jacob, 2010).

Породица представља веома значајно подручје проучавања педагошких наука, па с обзиром на то, различити аутори су дали велики број различитих дефиниција породице. За наш рад релевантну дефиницију овог појма налазимо у Педагошком лексикону, где је породица

дефинисана као “друштвена група коју чине појединци повезани сродничким (кровним) или брачним везама” (Педагошки лексикон, 1996: 383).

У породици се успостављају трајне, емоционално присне, солидарне и свестране везе међу члановима. Она је толико повезана са животом сваког појединца да оставља снажан печат у његовом развоју. Из тог разлога кажемо да је породица друштвена група коју појединац најлакше идентификује са собом, својим интересовањима и егзистенцијом уопште (Грандић, 2007).

Циљ рада је да укаже на врсте васпитних стилова родитеља, као и на утицај породице на успех ученика у низим разредима основне школе.

2. Теоријски оквир истраживања

2.1. Врсте васпитних стилова родитеља

Матејевић (2007) пише да у литератури наилазимо на различите термине којима се може описати поступање родитеља према детету: васпитни ставови, васпитни стилови, васпитни поступци родитеља. Под васпитним стилом родитеља у литератури се подразумева реалтивно доследан начин понашања родитеља којима се успоставља укупан однос са дететом.

Васпитни стил родитеља подразумева емоционалну климу унутар које се одвија међуделовање родитељ – дете. Прихваћено је гледиште да се васпитни стилови формирају рано и да је реч о двосмерном процесу, тј. дете усваја модел родитељског понашања, а реакцију детета родитељ доживљава као позитивно или негативно поткрепљење за своје поступке. Родитељско понашање, ставови, вредности креирају васпитне стилове родитеља чији облици зависе од нивоа изражености афективне димензије и димензије контроле. Иако су код неких стручњака у овој области присутне терминолошке разлике модел родитељства се описује преко ове две биполарне димензије (Чудина-Обрадовић и Обрадовић, 2002).

Најутицајнијим се показао Шаферов модел (Schaefer, 1959, prema Piorkowska-Petrović, 1991, Matejević, 2007), који претпоставља постојање две димензије: афективну димензију и контролу. Димензија контроле показује дозвољену психичку и физичку слободу и самосталност детета, а њени полови су попустљиво и ограничавајуће васпитање (Schaefer, 1959, prema Piorkowska-Petrović, 1991, Matejević, 2007).

Комбинацијом ових екстремних тачака или полова двеју димензија добијају се четири различита васпитна става: топло- попустљив, хладно-попустљив, топло-ограничавајући и хладно-ограничавајући васпитни став. Родитељ чији је васпитни став доминантно хладно-попустљив емотивно је близак са својим дететом показује прихваташање и позитивне емоције. Дете је у таквој атмосфери сигурно у родитељску љубав и подршку, али није презаштићено. У комбинацији са топлим вааспитањем, попустљивост не мора да значи непостојање правила, већ њихово прилагођавање личностима и потребама детета (Коџопељић 2009).

Што је дете старије то му се допушта већа слобода, а оно се више осамосталљује. За родитеље које карактерише хладно- попустљив васпитни став у односу на децу каже се да не постоји општа брига о деци, према детету, а родитељи се понашају хладно и одбојно и не излазе у сусрет потребама детета. Попустљивост у комбинацији са хладноћом говори о одсуству јасних правила понашања. Хладно - ограничавајући васпитни став родитеља одликује се ретко испољавању љубави родитеља према детету. У том случају физичка и психичка слобода је потпуно код детета спутана (Janković, 2013).

Диана Баумринд је 1967. године извршила ревизију Шаферовог (Schaefer, 1959, prema Čudina-Obradović i Obradović, 2006) водимензионалног модела, заступајући став да је родитељски надзор контрола) најважнији елемент родитељске функције. Она разликује три основна стила родитељства: ауторитарни, ауторитативни (демократски) и пермисивни (лаиссер-фаир). Ауторитарни васпитни стил подразумева високо изражену контролу од стране родитеља, њихово строго и надмоћно понашање, док се од деце очекује послушност. Родитељ види послушност као врлину и преферира кажњавајуће, насиљне мере да би зауздао самовољу детета, када се дететове акције или веровања не подударају са оним што он мисли да је исправно понашање. Овај модел одговара хладно - ограничавајућем васпитном ставу из Шаферовог модела (Опсеница-Костић, 2012).

„Ауторитаран васпитни стил огледа се у захтевном и рестриктивном понашању родитеља који високо вреднују дисциплину и конформирање с њиховим вредностима, а не показују много љубави и топлине. Пермисиван васпитни стил описује се као нерестриктиван, топао и прихватајући, али не подразумева постављање јасних граница у васпитању. Ауторитативан васпитни стил представља комбинацију између прва два екстрема и укључује понашање родитеља које је рестриктивно и одговорно, али уз много топлине и разумевања. Индиферентни васпитни стил огледа се у постављању мало ограничења, али и пружању мало пажње, занимања и емоционалне подршке од стране родитеља” (Зуковић, 2015: 229).

Црњаковић (2008) пише да је чињеница да различити васпитни стилови родитеља подразумевају примену различитих васпитних поступака који обликују понашање родитеља према деци. Тај спектар родитељских поступака и општа емоционална атмосфера у којој дете одраста утичу на развој личности и формирање идентитета.

2.2. Породица као фактор успеха ученика у нижим разредима основне школе

Постоје бројна теоријска и емпиријска истраживања која за свој предмет имају школски успех/неуспех ученика. У истраживањима о карактеристикама школског неуспеха указује се на бројне чиониоце који утичу на успех ученика у школи односно на његово школско постигнуће.

Фактори који делују на школски успех, тј. неуспех, класификовани су у три групе (Крнета, 2000: 25):

1. фактори који произилазе из деловања шире и/или уже социјалне средине на појединца;
2. фактори који произилазе из личних карактеристика наставника као оцењивача;
3. фактори који произилазе из особина ученика.

Зорман је један од првих аутора који је у свом истраживању направио корелацију између породице и школског успеха, односно истраживао је утицај породице на успех ученика у школи. Дошао је до закључка да су успешнији ученици они чији су родитељи вишег образног нивоа у односу на ученике чији су родитељи са низним образовањем и квалификацијама. Данас је та међувезисност мање изражена јер породично окружење данас није једини извор образовања за децу (Zorman, 1966).

У студији Крнете, Поткоњака и Ђорђевића о истраживању неуспеха ученика у средњим и основним школама Београда потврђено је да породица врши знатан утицај на успех ученика. Такође је показано да је утицај слабији код старијих ученика, јер нису потврђене претпоставке да су узроци неуспеха породични услови.. Пошто је немогуће уједначити културни ниво породица, остаје могућност да се утиче на факторе ван породице (Крнета, Поткоњак и Ђорђевић, 1973).

Постоје и истраживања која указују на релевантне факторе који утичу на успех тј. неуспех ученика у школи. Тако културно - педагошки ниво породице у већој мери утиче на успех односно неуспех ученика, а у мањој мери материјални услови породице (Трој, 1967).

Породичне детерминанте школског успеха

Gutvajn (2009) истиче да је школско постигнуће сложен феномен на који утичу бројни чионици - оно је детерминисано, како карактеристикама личности ученика, тако и карактеристикама развојног окружења и услова у којима се то постигнуће остварује. Узроци школског (не)успеха ученика су многобројни и у литератури се, углавном, повезују са три широке групе фактора: породица и вршњаци (породични односи, социоекономски статус и структура породице, очекивања родитеља и вршњака, вршњачки односи), школа (наставни план и програм, обученост наставника за васпитно-образовни рад, примена нових наставних метода, односи између ученика и наставника, очекивања наставника, начин оцењивања ученика) и лични ресурси ученика (интелигенција, вредности, самопоштовање, очекивања, процена самоефикасности).

Бројна истраживања потврђују тезу о утицају породичних варијабли на академске и когнитивне исходе учења и напредовања ученика. Истраживања која су за свој предмет имала управо породичне детерминанте школског постигнућа (социо-економски статус породице, образовни ниво родитеља, емоционалне односе међу члановима породице, говорне обрасце у породичној средини, ангажовање родитеља у активностима школе), недвосмислено и неоспорно су показала да постоји повезаност породичних/родитељских фактора и успеха ученика у

школи. Утврђено је да су родитељске аспирације, циљеви и вредности, као и понашања родитеља повезани са академским постигнућем ученика те да активна укљученост родитеља у живот деце високо корелира са позитивним академским и понашајним исходима. Такође, утврђено је да ниво школског постигнућа варира у зависности од врсте родитељске укључености (бихејвиорална укљученост: укљученост у школске активности или у помоћ у учењу код куће; когнитивна укљученост која се односи на подстицајне активности и искуства; лична укљученост која се односи на ставове и очекивања родитеља о школи и учењу) и узрасту ученика (Hill i Tyson, 2009; Spera, 2005, prema: Šimić Šašić, Klarin, Proroković, 2011).

Када се у литератури говори о учешћу родитеља у образовању деце и о одлукама које родитељи у вези с тим доносе, често се као три најзначајнија конструкција помињу: изградња родитељске улоге, општи позиви, захтеви и могућности за укључивање, и родитељски осећај ефикасности (Hoover-Dempsey & Sandler, 1997).

Управо се трећи конструкт односи на убеђења родитеља колико они могу да допринесу школском успеху свога детета. Стручњаци (Bandura, 1989, prema: Hoover-Dempsey & Sandler, 1997) истичу да, генерално посматрано, особе са јаким убеђењем своје ефикасности приступају тешкоћама као изазовима а не као претњама које треба избегавати, и изузетно су посвећени испуњену зацртаног циља, док код особа са ниским нивоом самопроцењене ефикасности преовладава мишљење да се не могу носити са тешкоћама.

На сличан начин могуће је разматрати и однос родитеља према школовању деце. Наиме, родитељи са вишом осећајем ефикасности верују да могу помоћи својој деци у учењу; они упорније и дуже истрајавају у додиру са тешкоћама због којих би њихов позитиван утицај у овом домену могао бити доведен у питање. Насупрот њима, родитељи са нижим осећајем ефикасности избегавају укључивање у образовање своје деце, и то често из страха да се суоче са сопственим недостацима у којима управо и виде главни разлог запретпоставку да они неће својој деци бити од помоћи у постизању добрих резултата у школи. То значи да родитељски осећај ефикасности у значајној мери одређује и њихов став о сопственој улози у образовању деце (Hoover-Dempsey & Sandler, 1997).

Овакво становиште доследно потврђују и налази емпиријских истраживања ове тематике, која су, на пример, показала да постоји позитивна корелација између родитељског осећаја ефикасности и њихове укључености у школске активности и волонтирање у школи (Hoover-Dempsey et al. 2002)

2.3. Утицај родитељских очекивања на школски успех ученика у низсим разредима основне школе

У низу фактора која детерминишу школско постигнуће, значај родитељске улоге заокупља велику истраживачку пажњу, а добијени резултати константно потврђују значај родитељских очекивања за школско постигнуће ученика (Carpenter, 2008, prema: Grossman, Kuhn-McKearin & Strein, 2011).

Истраживања су показала да родитељи који имају висока очекивања постављају више стандарде и захтеве својој деци већ од раног узраста, што касније резултира вишом академским постигнућем (Boocock, 1972, prema: Jacob, 2010).

Утврђено је да родитељске аспирације и очекивања представљају критични фактор учениковог школског постигнућа, његовог веровања у своје снаге, његовог очекивања и финалног академског достигнућа (Sandefur, Meier & Campbell, 2006, prema: Lippman et al., 2008).

Такође, једна је група истраживача испитујући родитељску укљученост у школовање своје деце, обухватила четири димензије – комуникацију деце и родитеља о школи, структуру породице, партиципацију родитеља у школским активностима и родитељска очекивања и аспирације – и установила да је управо димензија родитељских очекивања и аспирација најснажније повезана са учениковим академским постигнућем (Boocock, 1972, prema: Jacob, 2010).

Испитујући колико аспирације родитеља гуше а колико подстичу школски успех, како ученици доживљавају аспирације својих родитеља и да ли су аспирације родитеља опозитне или сагласне са аспирацијама ученика, Сузић и Туњић (2001) су дошли до куриозитетног открића да су очекивања родитеља први фактор школског постигнућа из угла ученика а из угла родитеља тек четврти.

Утицај родитељских очекивања на дете може се аналогно објаснити моделом механизма деловања очекивања на релацији учитељ – ученик, који се састоји из пет корака (Мертон, 1948, према: Тубић, 2002):

1. Учитељ формира очекивања на основу опажања ученика. На формирање очекивања утичу карактеристике ученика (његов изглед, здравствено стање, пол, начин говора, чак и име, презиме или надимак), карактеристике наставника и природа њиховог међусобног односа.
2. Различита очекивања учитеља утичу на различито понашање према појединим ученицима.
3. Понашање учитеља према сваком ученику саопштава том ученику, вербално или невербално, какво понашање и постигнуће наставник од њега очекује.
4. Временом, понашање и постигнуће ученика све ће се више приближавати учитељевим очекивањима.
5. Ако се понашање учитеља према одређеном ученику доследно примењује, оно ће обликовати понашање и постигнуће ученика.

Значај и делотворност социјалних очекивања, каква су и родитељска, могуће је сликовито поткрепити и причом о Пигмалиону и Галатеји (Јовановић, 2013).

Та прича може се, у контексту овог рада, најкраће, представити на следећи начин: родитељско охрабривање деце и показивање вере у њих, као показатељ позитивних очекивања, на крају ће и резултирати жељеним исходима, успехом и напретком детета. С друге стране, треба имати у виду чињеницу да родитељска очекивања могу позитивно утицати на школско постигнуће само ако су реална, подржавајућа, охрабрујућа, заснована на индивидуалном приступу сваком детету и познавању његових особина, афинитета, интересовања и потенцијала (Јовановић, 2013).

2.4. Појам и значај родитељске бриге

Породица представља веома значајно подручје проучавања педагошких наука, па с обзиром на то, различити аутори су дали велики број различитих дефиниција породице. За наш рад релевантну дефиницију овог појма налазимо у Педагошком лексикону, где је породица дефинисана као “друштвена група коју чине појединци повезани сродничким (кровним) или брачним везама.” (Педагошки лексикон, 1996: 383)

У породици се успостављају трајне, емоционално присне, солидарне и свестране везе међу члановима. Из тог разлога кажемо да је породица друштвена група коју појединачно најлакше идентификује са собом, својим интересовањима и егзистенцијом уопште. (Грандић, 2007).

Михић (2007) нааводи да је појам породице и појам родитељства је сложен и веома широк. Он укључује две одрасле особе, које су у исто време партнери и савезници у васпитању своје деце. Процес родитељства подразумева интеракције у дијадама (мајка-дете и отац-дете), али и интеракцију међу субсистемима породице (родитељски савез-дете или родитељски савез-сублинг субсистем). Као фактори који утичу на родитељство наводе се: искуства из примарних породица, личне карактеристике родитеља, квалитет брачних односа и кородитељске сарадње и низ других фактора.

Породица као полифункционална група остварује више улога, обавља више активности у циљу задовољавања како својих, тако и друштвених потреба. Функције савремене породице су: емотивна, репродуктивна, економска, функција пружања заштите, васпитна и образовна функција, функција забаве и разоноде (Грандић, 2007).

Квалитет родитељства се различито дефинише кроз различите теорије. У контексту теорије афективне везаности он би подразумевао сензитивно родитељство, усмерено на потребе детета, уз адекватно балансирање дететовим растућим капацитетима. У принципу, то би значило да је добар родитељ усмерен на одговарање на дететове развојне потребе уз праћење његових способности чиме омогућује оптимални ниво аутономије и активности у „зони наредног развоја“. Квалитет родитељства под дејством је великог броја чинилаца. Сумирано, ти ефекти могу имати порекло у бар два домена: домен родитеља (афективан везаност, развојна историја и искуства, депресивност, однос са партнером и слично) и домен детета (адаптабилност, прихватљивост, захтевност, преовлађујуће расположење детета, карактеристике темперамента – хиперактивност, дистрактибилност и могућности које дете има да мотивише родитеља) (Михић, 2011).

3. Методолошки оквир рада

Предмет истраживања је био:

Разматра се повезаност тј. утицај родитељске бриге на општи успех ученика у школи. На формирање идентитета детета и на његов развој утичу васпитни поступци родитеља и њихово целокупно понашање према детету. Васпитање детета је пре свега психолошко-емоционално-бихејвиорална вештина, а родитељство је врло сложена улога (Пелемиш, 2018). Осим крајности коју чине превише строги и превише попустљиви родитељи, налази се златна средина коју чине мајке и очеви који својој деци обезбеђују пуно љубави, подршке и јасне смернице током одрастања. Деца од родитеља не примају само љубав и нежност већ и поглед на свет, начин живота, однос према друштву и однос према обавезама. Личност родитеља је условљена генетиком и искуствима из сопственог детињства. Васпитни поступци родитеља (родитељска брига према детету) свакако утичу на начин живота детета. Присути васпитним стиловима су индивидуални и варирају у зависности од културе (Пелемиш, 2018). Родитељска улога је врло комплексна. Квалитетан однос између родитеља и детета зависи од бројних параметара и мења се са узрастом детета, јер се родитељи тада сусрећу са изазовима који им нису познати и које често не разумеју. Поставља се главно питање овог истраживања, а то је: „Да ли породица утиче на успех ученика и његова школска постигнућа?“ Како бих најбоље могла испитати родитељску бригу, потребно је поставити васпитне стилове који карактеришу целокупан однос према детету. Васпитни стил родитеља подразумева емоционалну климу унутар које се одвија међуделовање родитељ-дете (Пелемиш, 2018).

Као полазиште, узећемо класификацију васпитних стилова које је поставила Бомрајндора. Према њеним речима и према реформи Шаферовог модела, васпитни стилови родитеља су следећи: 1. Ауторитарни стил - висока родитељска контрола и њихово надмоћно понашање (Ја најбоље знам шта је добро за моје дете); 2. Ауторитативни (демократски) стил - постављају се јасна правила понашања и атмосфера у породици је топла. (Ми градимо добар однос); 3. Пермисивни стил - топао емоционални однос према деци или недостајање јасно дефинисаних правила понашања (Дете најбоље зна шта му треба); 4. Индиферентни стил - потпуна небрига о детету и васпитна запуштеност (Ја имам свој живот, дете има свој живот).

Проблем истраживања је био:

Да ли родитељска брига утиче на општи успех ученика у школи?

Циљ и карактер истраживања су били:

Циљ истраживања: Утврдити утицај родитељске бриге на целокупан успех ученика у школи.

Карактер истраживања: Емпиријско истраживање.

Задаци истраживања су били:

1. Испитати ученике о начину поступања њихових родитеља.
2. Испитати начине и учесталост кажњавања.
3. Испитати прихваћеност ученика у породици.
4. Испитати да ли постоје разлике у васпитању с обзиром на пол детета.
5. Испитати бригу родитеља за своје дете.

Хипотезе истраживања су биле:

Општа хипотеза нашег истраживања гласи: *Претпостављамо да родитељска брига представља један од фактора утицаја на школско постигнуће ученика.*

Посебне хипотезе истраживања су:

1. Претпостављамо да је демократски стил васпитања најучесталији према ком родитељи поступају са својом децом.
2. Претпостављамо да је учесталост кажњавања минимална.
3. Претпостављамо да у породицама влада топла клима те да је дете прихваћено у породици.
4. Претпостављамо да родитељи не показују другачије поступање према деци с обзиром на њихов пол.

5. Претпостављамо да је учесталост занемаривања детета минимална или никаква, а брига о детету сведена на максимум.

Варијабле истраживања су биле:

- Зависна варијабла: Успех ученика.
Независна варијабла: Родитељска брига.
Страна варијабла : Пол испитаника.

Методе, технике и инструменти истраживања су били:

- Метода: Дескриптивна метода.
Техника: Анкетирање и Скалирање.

Инструмент:

Упитник и Скала процене Ликертовог типа. Инструмент је у преузет из докторског рада Снежане Вуковић, са Филозофског факултета у Нишу, одсека за педагогију (2015), уз ауторкину сагласност под називом „Васпитни стил родитеља у контексту родитељске функционалности и стреса родитељске улоге.“

Инструмент је модификован према потребама овог истраживања.

Популација и узорак истраживања су били:

- Популација:
Садржај: Ученици седмог разреда основне школе „Соња Маринковић“ у Новом Саду.
Обим: 50 ученика осмог разреда.
Време: Школска 2021/2022. године.

Узорак:

- Врста узорка: Намерни.
Структура узорка: Ученици седмог разреда основне школе „Соња Маринковић“ у Новом Саду.

Организација истраживања

Истраживање смо спровели у основној школи „Соња Маринковић“, у Новом Саду, где смо добили прецизне информације родитељској бризи према деци, и њиховом утицају на школски успех ученика.

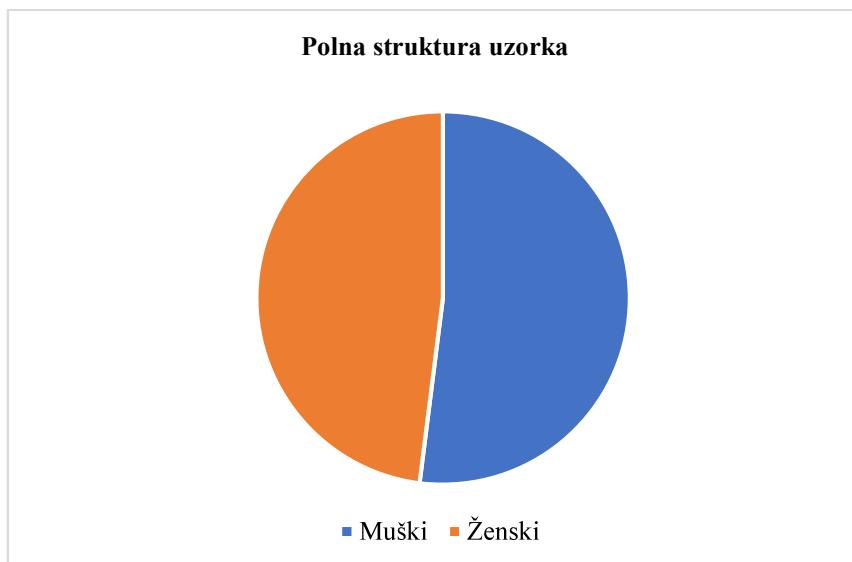
Начини и нивои статистичке обраде података

Податке добијене истраживањем смо обрадили помоћу одређених статистичких поступака, а интерпретацију података смо извршили у складу са постављеним задацима. Резултате смо приказали табеларно.

4. Резултати истраживања и њихова интерпретација

Полна структура узорка		
	F	%
мушки	26	52
женски	24	48
укупно	50	100

Од укупног броја испитаника 52% су дечаци а 48% девојчице. Дакле, 26 од 50 испитаника су дечаци а 24 девојчице.

Графикон 1. полна структура узорка

Табела 2. образовни ниво очева

образовни ниво очева		
	F	%
основни	8	16
средњи	25	50
Виши или високи	13	26
докторат	4	8
укупно	50	100

16% очева има основни ниво образовања, 50% средњи, 26% виши или високи док 8% има докторат. Другим речима, очеви 8 испитаника имају основно образовање, 25 средње, 13 више или високо а 4 докторат.

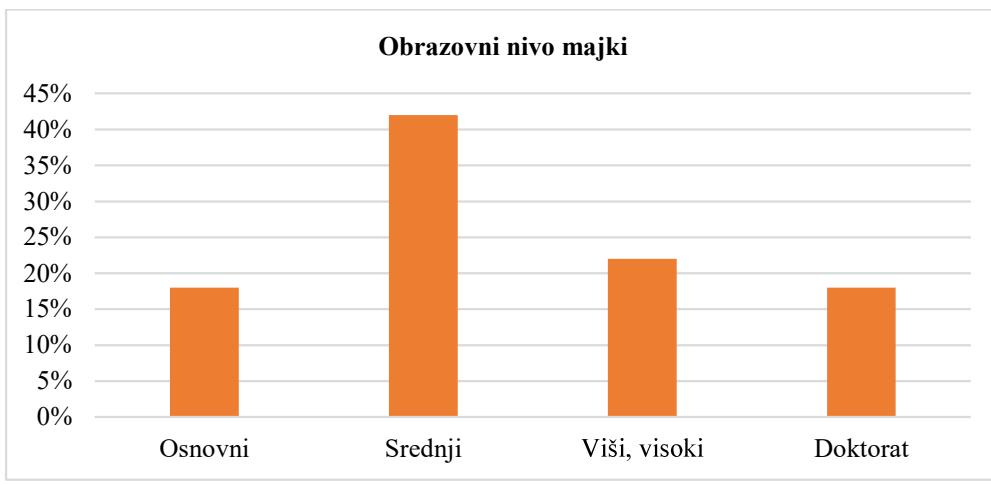

Графикон 2. Образовни ниво очева

Табела 3. Образовни ниво мајки

Образовни ниво мајки		
	F	%
основни	9	18
средњи	21	42
Виши или високи	11	22
докторат	9	18
укупно	50	100

18% мајки има основни ниво образовања, 42% средњи, 22% виши или високи док 18% има докторат. Другим речима, мајке 9 испитаника имају основно образовање, 21 средње, 11 више или високо а 9 докторат.

Графикон 3. Образовни ниво мајки

Табела 4. Дескриптивна статистика просечне оцене ученика

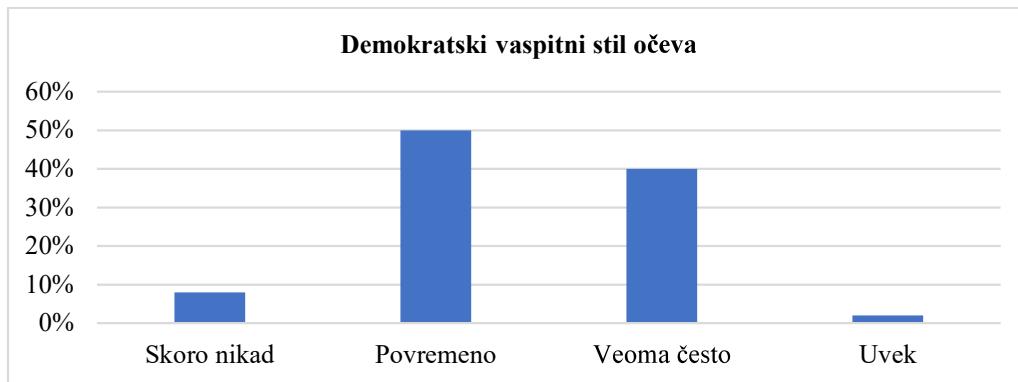
Дескриптивна статистика просечне оцене ученика							
	N	Min	Maks	AS	SD	Skewness	Kurtosis
Просечна оцена	50	1.70	5.00	4.1076	0.80486	-1.055	0.974

Школски успех ученика приказан је у првој колони табеле изнад. Најнижи просечан успех испитане деце је недовољан тј. 1.70 док је најбољи просечан успех скроз одличан 5.00. Просечан успех свих испитаних ученика је врло добар тј. 4.10 са одступањем 0.80. Диистрибуција фреквенција не одступа значајно од нормалне расподеле.

Табела 5. Дескриптивна статистика демократског васпитног стила родитеља

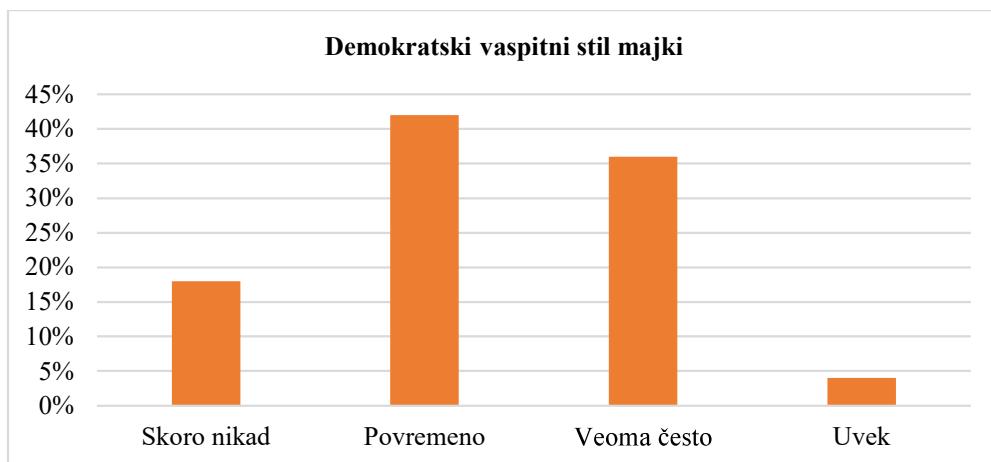
	N	Min	Maks	AS	SD	Skewness	Kurtosis
Демократски васпитни стил отац	50	2.00	4.50	3.35	0.635	-0.073	-0.849
Демократски васпитни стил мајка	50	1.50	4.75	3.12	0.722	-0.148	-0.351

Виши број бодова показује учесталије присуство демократског васпитног стила. Бодови на субскали демократски стил оца крећу се у распону од 2 до 4.50 са просеком од 3.35 и одступањем 0.63. На основу тога закључује се да очеви у просеку повремено примењују овај васпитни стил. Бодови на скали демократски стил мајка крећу се у распону од минималних 1.50 до максималних 4.75 у просеку износе 3.12 са одступањем од 0.72. И мајке у просеку повремено примењују овај васпитни стил.

8% очева скоро никад не примењује демократски васпитни стил, 50% очева повремено, 40% веома често, а свега 2% тј. један отац увек.

Графикон 4. Демократски васпитни стил очева

18% мајки скоро никад не примењује демократски васпитни стил, 42% мајки повремено, 36% веома често, а 4% тј. две мајке увек примењују демократски васпитни стил.

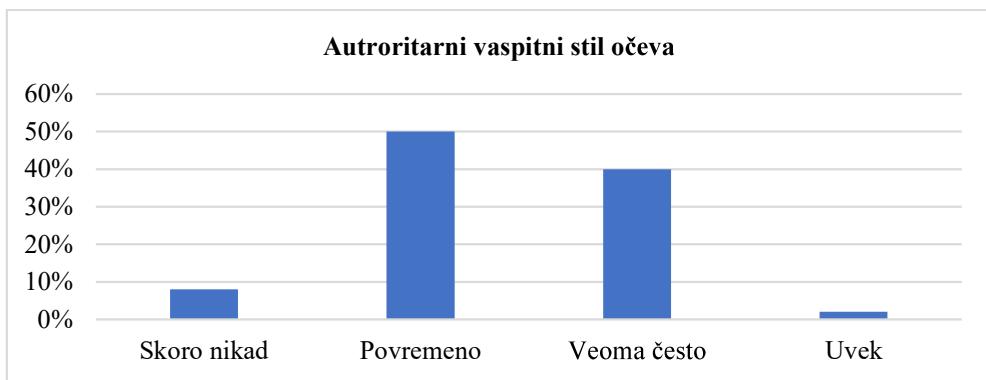
Графикон 5. Демократски васпитни стил мајки

Табела 6. Ауторитарни васпитни стил

Дескриптивна статистика ауторитарног васпитног стила

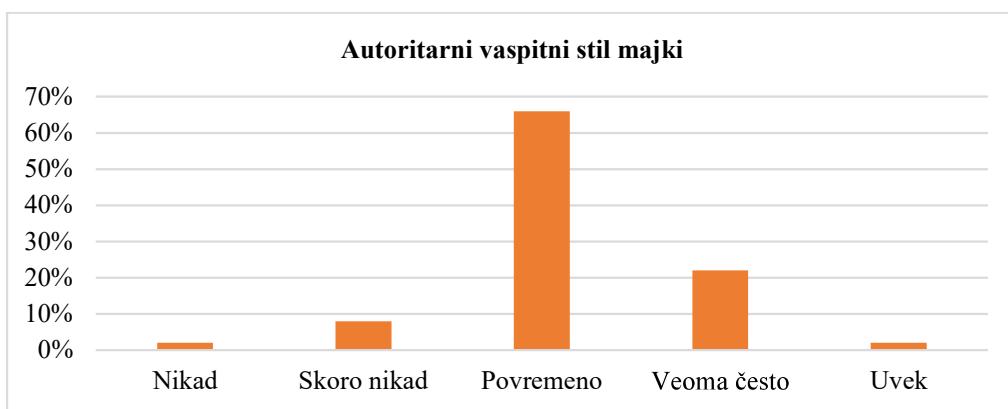
	N	Min	Maks	AS	SD	Skewness	Kurtosis
Ауторитарни васпитни стил отац	50	2.00	4.50	3.23	0.596	-0.076	-0.715
Ауторитарни васпитни стил мајка	50	1.40	4.80	3.17	0.577	-0.152	1.782

Бодови на субскали ауторитарни стил оца крећу се у распону од 2 до 4.50 са просеком од 3.26 и одступањем 0.59. На основу тога закључује се да очви у просеку повремено примењују овај васпитни стил. Бодови на скали ауторитарни стил мајки крећу се у распону од минималних 1.40 до максималних 4.80 у просеку износе 3.17 са одступањем од 0.57. И мајке у просеку повремено примењују овај васпитни стил.

Графикон 6. Ауторитарни васпитни стил очева

Показало се да 8% очева скоро никад не примењује ауторитарни васпитни стил, 50% очева повремено, 40% веома често, а свега 2% тј. један отац увек.

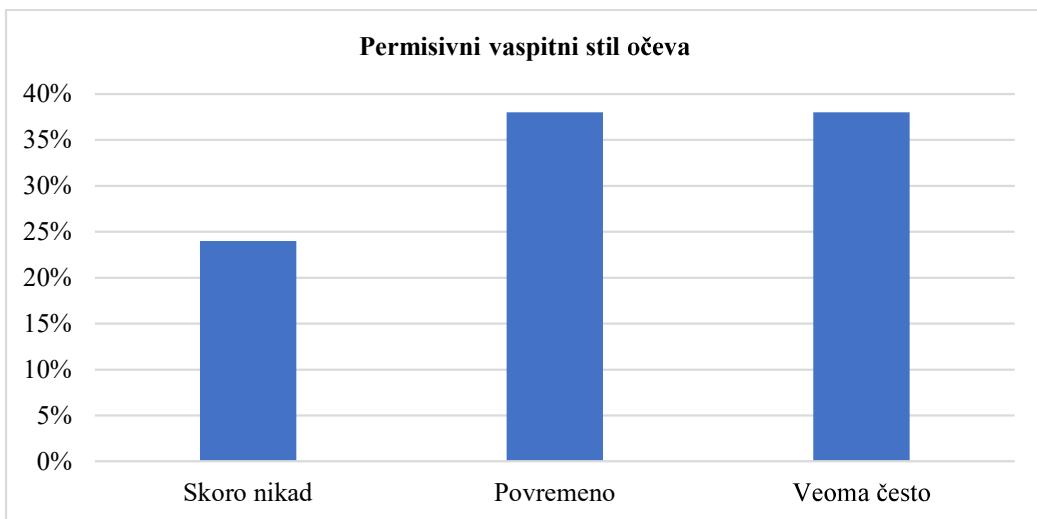
Графикон 7. Ауторитарни васпитни стил мајки

2% мајки никад не примењује ауторитарни васпитни стил, 8% скоро никад, 66% повремено, 22% веома често, а 2% тј. једна мајке увек примењује ауторитарни васпитни стил.

Табела 7. Дескриптивна статистика пермисивног васпитног стила

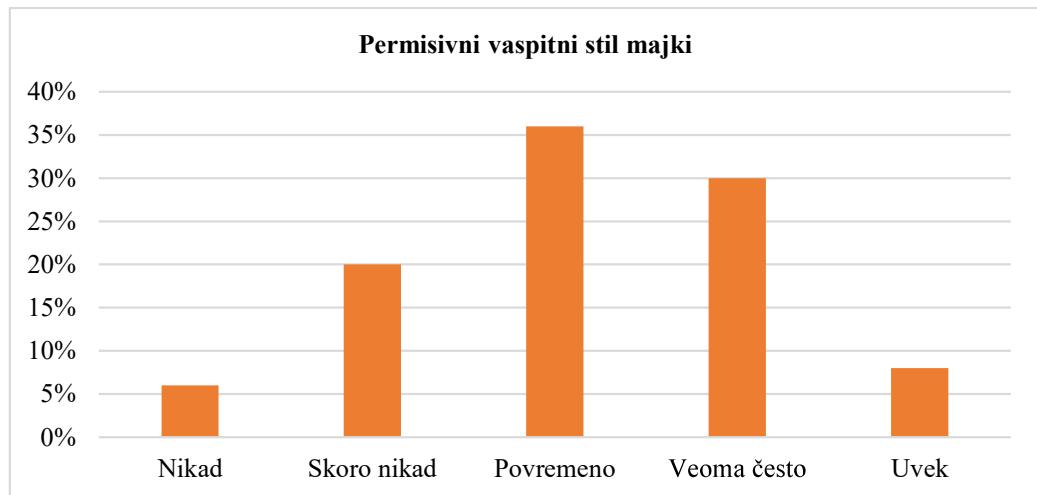
	N	Min	Maks	AS	SD	Skewness	Kurtosis
Пермисивни стил отац	50	1.50	4.00	2.95	0.661	-0.183	-1.030
Пермисивни стил мајка	50	1.33	4.67	3.15	0.985	-0.327	-0.874

Бодови на субскали пермисивни стил оца крећу се у распону од 1.5 до 4 са просеком од 2.95 и одступањем 0.66. На основу тога закључује се да очеви у просеку повремено примењују овај васпитни стил. Бодови на скали пермисивни стил мајки крећу се у распону од минималних 1.33 до максималних 4.67 у просеку износе 3.15 са одступањем од 0.98. И мајке у просеку повремено примењују овај васпитни стил.

Графикон 8. Пермисивни васпитни стил очева

24% очева скоро никад не примењује пермисивни васпитни стил, 38% очева повремено, 38% веома често.

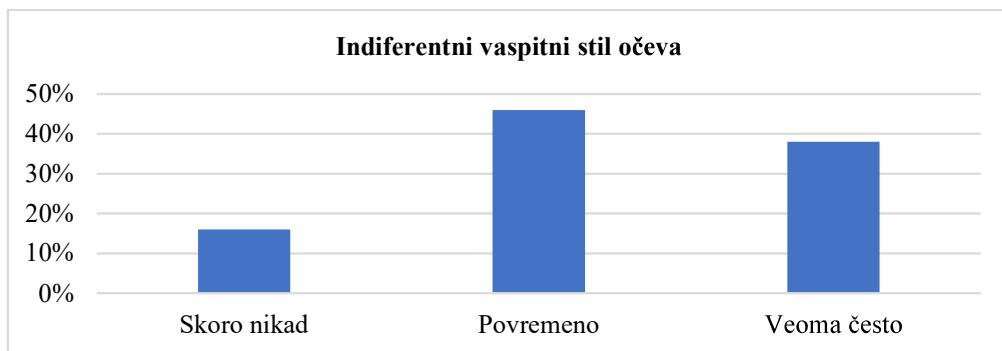
Графикон 9. Пермисивни васпитни стил мајки

6% мајки никад не примењује пермисивни васпитни стил, 20% скоро никад, 36% повремено, 30% веома често, а 8% увек.

Табела 8. Дескриптивна статистика индиферентног васпитног стила.

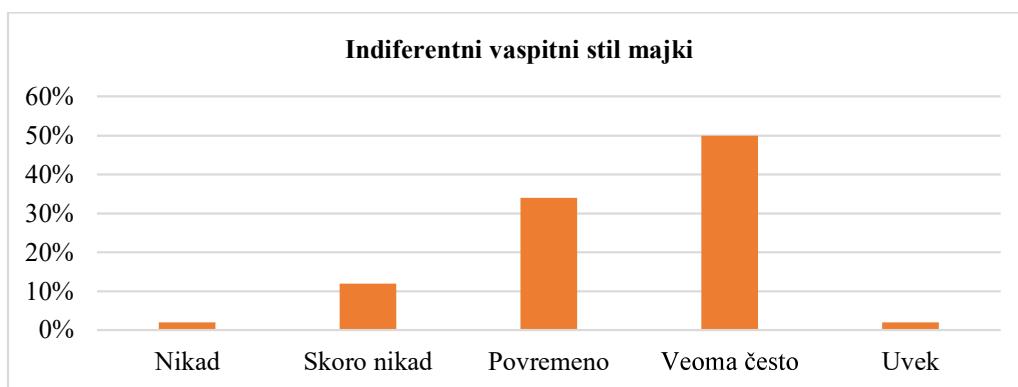
	N	Min	Maks	AS	SD	Skewness	Kurtosis
Индиферентни стил отац	50	1.50	4.25	3.05	0.710	-0.167	-0.772
Индиферентни стил мајка	50	1.25	4.50	3.28	0.694	-0.905	0.698

Бодови на субскали индиферентни стил оца крећу се у распону од 1.5 до 4.25 са просеком од 3.05 и одступањем 0.71. На основу тога закључује се да очеви у просеку повремено примењују овај васпитни стил. Бодови на скали индиферентни стил мајки крећу се у распону од минималних 1.25 до максималних 4.50 у просеку износе 3.28 са одступањем од 0.69. И мајке у просеку повремено примењују овај васпитни стил.

Графикон 10. Индиферентни васпитни стил очева

Показало се да 16% очева скоро никад не примењује индиферентни васпитни стил, 46% очева повремено, 38% веома често.

Графикон 11. Индиферентни васпитни стил мајки

Показало се да 2% мајки никад не примењује пермисивни васпитни стил, 12% скоро никад, 34% повремено, 50% веома често, а 2% увек.

Табела 9. Дискриминациона анализа демократског васпитног стила у односу на пол

	пол	N	AS	SD	t(48)	p
Демократски стил отац	мушки	26	3.35	0.633	-0.044	0.965
	женски	24	3.35	0.650		
Демократски стил мајка	мушки	26	3.17	0.851	0.537	0.594
	женски	24	3.06	0.563		

Учесталост примене демократског васпитног стила очева као и мајки изједначено је у односу на пол деце. Нема значајне разлике ни код очева ($p=0.965$) ни код мајки ($p=0.594$).

Табела 10. Дискриминациона анализа ауторитарног васпитног стила у односу на пол

	Pol	N	AS	SD	t(48)	p
Ауторитарни стил отац	мушки	26	3.19	0.609	-0.523	0.603
	женски	24	3.28	0.591		
Ауторитарни стил мајка	мушки	26	3.14	0.616	-0.424	0.673
	женски	24	3.21	0.542		

Учесталост примене ауторитарног васпитног стила очева као и мајки изједначено је у односу на пол деце. Нема значајне разлике ни код очева ($p=0.603$) ни код мајки ($p=0.673$).

Табела 11. Дискриминациона анализа пермисивног васпитног стила у односу на пол).

	Pol	N	AS	SD	t(48)	P
Пермисивни стил отац	muški	26	3.02	0.591	0.711	0.481
	ženski	24	2.88	0.737		
Пермисивни стил мајка	muški	26	3.41	0.876	2.030	0.048*
	ženski	24	2.86	1.035		

Учесталост примене ауторитарног васпитног стила очева изједначено је у односу на пол деце, ($p=0.481$). Постоји значајна разлика у примени пермисивног васпитног стила мајки у односу на пол деце. Мајке у просеку чешће примењују пермисивни васпитни стил код дечака него код девојчица ($p=0.048$).

Табела 12. Дискриминациона анализа индиферентног васпитног стила у односу на пол

	пол	N	AS	SD	t(48)	P
Индиферентан стил отац	мушки	26	3.00	0.728	-0.514	0.610
	женски	24	3.11	0.703		
Индиферентан стил мајка	мушки	26	3.13	0.746	-1.565	0.124
	женски	24	3.44	0.609		

Учесталост примене индиферентног васпитног стила очева као и мајки изједначено је у односу на пол деце. Нема значајне разлике ни код очева ($p=0.610$) ни код мајки ($p=0.124$).

Табела 13. Корелациона анализа школског успеха и демократског васпитног стила

	Демократски стил отац		Демократски стил мајка
Просечна оцена	r	-.052	-.101
	p	.720	.484

Повезаност школског успеха и учесталости примене демократског васпитног стила очева ($p=0.720$) ни мајки ($p=0.484$) није статистички значајан.

Табела 14. Корелациона анализа школског успеха и ауторитарног васпитног стила

	Ауторитарни стил отац		Ауторитарни стил мајка
Просечна оцена	r	-.179	-.029
	p	.213	.844

Повезаност школског успеха и учесталости примене ауторитарног васпитног стила очева ($p=0.213$) ни мајки ($p=0.844$) није статистички значајан.

Табела 15. Корелациона анализа школског успеха и пермисивног васпитног стила

	Пермисивни стил отац		Пермисивни стил мајка
Просечна оцена	r	.168	-.199
	p	.243	.165

Повезаност школског успеха и учесталости примене пермисивног васпитног стила очева ($p=0.243$) ни мајки ($p=0.165$) није статистички значајан..

Табела 16. Корелациона анализа школског успеха и индиферентног васпитног стила

		Индиферентан стил отац	Индиферентан стил мајка
Просечна оцена	r	-.152	-.108
	p	.294	.455

Повезаност школског успеха и учесталости примене индиферентног васпитног стила очева ($p=0.294$) ни мајки ($p=0.455$) није статистички значајан.

5. Закључна разматрања

Истраживање које смо спровели у овом раду, ослања се на темеље хуманистичке педагогије која се залаже за слободно развијање личности која је отворена за прихватање нових искустава, личности која ће бити способна да разуме различите животне ситуације, као и да буде у могућности да формира сопствени поглед на свет и да оствари властити идентитет.

Истраживање је показало да 8% очева скоро никад не примењује ауторитарни васпитни стил, 50% очева повремено, 40% веома често, а свега 2% тј. један отац увек. 2% мајки никад не примењује ауторитарни васпитни стил, 8% скоро никад, 66% повремено, 22% веома често, а 2% тј. једна мајке увек примењује ауторитарни васпитни стил. Учесталост примене ауторитарног васпитног стила очева изједначено је у односу на пол деце, ($p=0.481$). Постоји значајна разлика у примени пермисивног васпитног стила мајки у односу на пол деце. Мајке у просеку чешће примењују пермисивни васпитни стил код дечака него код девојчица ($p=0.048$).

- Повезаност школског успеха и учесталости примене демократског васпитног стила очева ($p=0.720$) ни мајки ($p=0.484$) није статистички значајан.
- Повезаност школског успеха и учесталости примене ауторитарног васпитног стила очева ($p=0.213$) ни мајки ($p=0.844$) није статистички значајан
- Повезаност школског успеха и учесталости примене пермисивног васпитног стила очева ($p=0.243$) ни мајки ($p=0.165$) није статистички значајан.
- Повезаност школског успеха и учесталости примене индиферентног васпитног стила очева ($p=0.294$) ни мајки ($p=0.455$) није статистички значајан.

Сматрамо да су ученици били искрени при давању одговора, па самим тим допринели да се дође до ових података. Било је занимљиво спроводити ово истраживање и тумачити добијене резултате. Као потенцијална ограничења овог истраживања је мањи број узорка испитаника. Додатна препорука је да се слична истраживања раде с временем на време.

ЛИТЕРАТУРА

- Crnjaković, B., Stojiljković, S. i Todorović, J. (2008). Vaspitni stil roditelja i lokus kontrole adolescenata. *Nastava i vaspitanje*, 57. 4. 514–529.
- Čudina-Obradović, M., Obradović, J. (2002). Potpora roditeljstvu: izazovi i mogućnosti. *Revija za socijalnu politiku*, 10. 1. 45–68.
- Čudina-Obradović, M., Obradović, J. (2006). Psihologija braka i obitelji. Golden Marketing–Tehnička knjiga, Zagreb.
- Grandić, R. (2007). *Prilozi porodičnoj pedagogiji*. Savez pedagoških društava Vojvodine, Novi Sad.
- Gutvajn, N. (2009). Konstruktivistički pristup obrazovnom postignuću učenika (doktorska disertacija). Filozofski fakultet, Novi Sad.
- Hoover-Dempsey, K. V. & Sandler, H. M. (1997). Why do parents become involved in their children's education? *Review of Educational Research*, 67. 1. 3-42.
- Jacob, M. (2010). Parental Expectations and Aspirations for Their Children's Educational Attainment: An Examination of the CollegeGoing Mindset Among Parents. The University of Minnesota, Minnesota.
- Janković, A. (2013): Interaktivna multimedijalna tabla u nastavi prirode i društva. *Učitelj*, 31. 2. 209–226.
- Jovanović, O. (2013). Uticaj implicitnih nastavničkih uverenja na učenje i razvoj učenika. *Godišnjak za psihologiju*, 10. 12. 55–68.

- Kodžopeljić, J. (2009). Procena vaspitnih stavova (VS-skala). U M. Biro, S. Smederevac i Z. Novović (Ur.), Procena psiholoških i psihopatoloških fenomena, Beograd, Centar za primenjenu psihologiju, 165-178.
- Krneta, LJ, Potkonjak, N. i Đorđević, J. (1973). Neuspeh učenika u osnovnim i srednjim školama Beograd, Beograd, str. 186.
- Krneta, LJ. (2000) Faktori školskog uspjeha, Banja Luka, str. 21.
- Lippman, L., Guzman, L., Dombrowski Keith, J., Kinukawa, A., Shwalb, R., Tice, P. & Mulligan, G.M. (2008). Parent Expectations and Planning for College. Washington, DC: U.S. Department of Education.
- Matejević, M. (2007). *Vrednosne orientacije i vaspitni stil roditelja*. Niš: Filozofski fakultet.
- Mihić, I. (2007). *Roditeljstvo u porodici sa adolescentom: faktori kvaliteta*. Beograd: Zadužbina Andrejević
- Milošević, N. (2002). Uticaj saradnje porodice i škole. Zbornik Instituta za pedagoška istraživanja, 34 (34), 193-212.
- Mihić, I. (2012). Rad sa grupama parova roditelja: jačanje porodične senzitivnosti. Autorizovana skripta za polaznike seminara.
- Mihić, I., Divljan, S., Stojić, O., Avramov N. (2011). Vrtić kao baza emocionalne sigurnosti – jačanje kapaciteta za socioemocionalni razvoj deteta, Publik praktikum, Zemun
- Opsenica-Kostić, J. (2012). Adolescenti i njihovi roditelji u svetu PART teorije (Nepublikovana doktorska disertacija). Univerzitet u Nišu, Filozofski fakultet.
- Piorkowska-Petrović, K. (1991). Jedan model za ispitivanje vaspitnih stavova roditelja, Psihologija, 24, 1-2, 170-179.
- Suzić, N., Tunjić, V. (2001). Aspiracije roditelja i učenika prema školskom postignuću. Nastava i vaspitanje, 50 (1), 47-63.
- Troj, F. i saradnici (1967) Učešće nekih faktora u slabom uspehu učenika, Zbornik, br. 1, Institut za pedagoška istraživanja, Beograd, str. 227-256.
- Tubić, T. (2002). Očekivanje uspeha kao faktor postignuća. Norma, IX (1-2), 157-165.
- Zorman, L. (1966) Uticaj socijalno-ekonomskog statusa učenikove porodice na školski uspeh i nastavak školovanja, Psihologija, broj 1, Beograd.
- Zuković, S., Ninković, S., Krstić, K (2015). Vaspitni postupci roditelja iz ugla adolescenata, Psihološka istraživanja, 125-143.

PARENTAL CARE AS A FACTOR IN THE GENERAL SUCCESS OF STUDENTS IN THE LOWER GRADES OF ELEMENTARY SCHOOL

Abstract

The family is a very important area of study of pedagogical sciences, so considering that, different authors have given a large number of different definitions of the family. The family is a partial, but also the most complex social group. It is so connected with the life of each individual that it leaves a strong mark in his development,. Therefore, it significantly affects the success in lower grades of primary school. The aim of this paper is to point out the types of parenting styles grades of primary school. A descriptive method was used in the research. The research we conducted in this paper relies on the foundations of humanistic pedagogy, which advocates the free development of a person who is open to accepting new experiences, a person who will be able to understand different life situations, as well as be able to form their own view of the world and realize their own identity. The research showed that 8% of fathers almost never apply an authoritarian upbringing style, 50% of fathers occasionally, 40% very often, and only 2%. one father always. 2% of mothers never apply an authoritarian upbringing style, 8% almost never, 66% occasionally, 22% very often, and 2% ie. one mother always applies an authoritarian upbringing style. The frequency of applying the authoritarian upbringing style of fathers is equal in relation to the sex of children ($p = 0.481$). On average, mothers are more likely to use a permissive parenting style than boys ($p = 0.048$).

Keywords: school, family, parental care, student success, teaching

АУТОРИ / SZERZÓK / AUTORI / AUTHORS

**11. МЕЂУНАРОДНА МЕТОДИЧКА КОНФЕРЕНЦИЈА
11. NEMZETKÖZI MÓDSZERTANI KONFERENCIA
11. MEĐUNARODNA METODIČKA KONFERENCIJA
11TH INTERNATIONAL METHODOLOGICAL CONFERENCE**

1. Lidija Bakota	17. Anamarija Kanisek	33. Despina Sivevska
2. Bencéné Fekete Andrea	18. Klasnić Irena	34. Sós Katalin
3. Bernhardt Renáta	19. Marija Lörger	35. Stankov Gordana
4. Bertók Rózsa	20. Neda Lukić	36. Szaszko Rita
5. Borsos Éva	21. Magyar Ágnes	37. Александар Томашевић
6. Marta Cvitanović	22. Major Lenke	38. Vesna Trajkovska
7. Demin Andrea	23. Lidija Mesinkovska Jovanovska	39. Trembulyák Márta
8. Danijela Drožđan	24. Сања Николић	40. Viola Attila
9. Marina Đuranović	25. Papp Zoltán	41. Tomislava Vidić
10. Furcsa Laura	26. Patocskai Mária	42. Violeta Valjan Vukić
11. Győrfi Tamás	27. Sonja Petrovska	43. Smiljana Zrilić
12. Holik Ildikó Katalin	28. Pintér Krekić Valéria	44. Vedrana Živković Zebec
13. Horák Rita	29. Povázai-Sekulić Leonóra	
14. Александар Јанковић	30. Ivan Prskalo	
15. Нела Јованоски	31. Jadranka Runcheva	
16. Лаура Калмар	32. Sanda István Dániel	

СИР - Каталогизација у публикацији
Библиотеке Матице српске, Нови Сад

371.13(082)

371.3(082)

37:004(082)

УЧИТЕЉСКИ факултет на мађарском наставном језику. Међународна методичка конференција (11 ; 2022 ; Суботица)

Промена парадигме у образовању и науци [Електронски извор] : зборник радова = Paradigmaváltás az oktatásban és a tudományban : tanulmánygyűjtemény / 11.

међународна методичка конференција, Суботица, 3–4. новембар 2022. = 11.

Nemzetközi Módszertani Konferencia, Szabadka, 2022. november 3–4. ; [уредници Márta Törteli Telek, Éva Vukov Raffai]. - Суботица = Szabadka = Subotica : Учитељски факултет на мађарском наставном језику, 2022

Начин приступа (URL):

https://magister.uns.ac.rs/files/kiadvanyok/konf2022/Method_ConfSubotica2022.pdf. -

Начин приступа (URL): <http://magister.uns.ac.rs/Kiadvanyaink/>. - Начин приступа

(URL): <https://magister.uns.ac.rs/Публикације/>. - Насл. са називног екрана. - Опис заснован на стању на дан: 26.12.2022. - Радови на срп. (хир. и лат.), мађ., хрв. и енгл. језику. - Библиографија уз сваки рад. - Summaries.

ISBN 978-86-81960-20-2

а) Учитељи -- Образовање -- Зборници б) Васпитачи -- Образовање -- Зборници в) Настава -- Методика -- Зборници г) Образовање -- Информационе технологије -- Зборници

COBISS.SR-ID 83867913